

REGULÓ.

Pesten csötörtökön aprilis 19^{kén} 1838.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is vált-hatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Lissaboni utszai élet.

(Folytatása.)

Megpróbálom e' nagy és szép város utszai életét is lerajzolni. A' halmokon kiterjedő háztömegek, barna, kevésbé kitünő tornyok, tömördek templom- és ház-romok, fény- 's ablak nélküli épületek, búskomoly hatást tesznek az idegennek keblére. Ezeken túl az alkotó, örökké virányos természet, melly a' várost virágzó koszorúként övedzi, mosolygó ég, 's a' folyam zöld hullámai között, mellyek falait enyelgve csókolják — úgy látszik Lissabon, mint egy rózsakertben letelepedő, 's hajdani fiataalkori napjaira, midőn kegyeért egész világ vetekedett, gyermekeire, kik anyjokat elhagyva maguk is föld- 's ház-birtokosok lettek, visszaemlékező agg aszszony-ság. Nem ez-e Lissabon sorsa? — Mennyire haladt azóta fejedelmi leánya Brasilia, túl a' tengeren? Mennyire ment szép, heves fíja, Afrika? — Lissabon ezt jól tudja, 's ősz hajára boszonkódva, komolyan tekint a' tünelgő hullámokba.

Egy aprilisi délután léptem először a' városba, melly azóta bágygűrűként ingert és szorongást osztva körül fog. Kéj 's kedvetlenséggel párosult titkos érzet fogja-el az utszákon vándorló idegennek keblét. Midőn sajkám a' lépcsőkhez ért, mellyek a' kereskedési tér (Praça do Commercio) előtt futnak-le a' Tajóba, öröm 's vágy tengerén merengék. Sajkánk azonnal nagy csapat feketebarnás meztelen lábú és karú, vörös süveges 's derék-öves, részint iszonyú tekintetű néptömeg, szolgálatot ajánló, mellyre szükségünk nem volt, fogott körül. Ezek a' Barqueirosok 's Gallegók valának, kiknek száma Lissabonban mintegy 20.000-re megy, 's a' politikai forrongásoknál nem csekély szerepet játszanak. Kiknek foglatosságuk nincs, nap hevénel a' földön, lépcsőken vagy rév korlátjain hevernek; nejeik és gyermekeik velek esznek, isznak, alusznak úgy, a' mint jó.

Commercio tere szép, de a' rajta zsibongó élet egy éjszaki ember előtt idegen, szemet sértő, féketlen, renyhe, 's fő városhoz fénytelen; bámulva kérdi magától: tisztességes emberhez illő-e e' számáras kocsi, ökrös szekerek, mór és néger csordák? Ha még is illendően lennének öltözködve, — de fél meztelenek, 's e' kellemetlen némberek különös fejdiszeikkel bajuszosan, olly bajuszszal, mit némelly hadnagyaink irigyelve néznének! — Tűz körül gyermekek ülnek, valamelly állatot sütők, mellyeknek alakja ki nem vehető; félmeztelenen ülik körül a' tüzet, Hottentottákként. Egynek vállán majom ül, 's gazdája göndör haja közt babrál; amott egy két kerekű halottas kocsit von két öszvér; itt vörös öltönyű, bucsút járó papok jönnek; utánok fátyolos dámák egy négernek kíséretében; amott ismét minden nemzetbeli és színű hajóslegénység, a' szőke Dántól kezdve le a' fekete afrikai nemzeményig; vízfordók, rémitő alakú koldúsok; közöttük divatos öltönyű uracsok is forognak tarka vegyületben. Távulabb egy nagy épületnek magas kapuja előtt katonaságot látok, és szívem megkönnyebbül; mert a' rendes katonaság tekintete bátorságot lehel belém. Ezen épület a' tengeri sereg laknyája; diszes egyenruhába öltözött férjfiak ülnek, állnak, hevernek cigariókat szíva a' kapu alatt; két fel 's alá járkáló őrhasonlag cigariót szí, vagy pajtásával enyeleg. Közelebről nézem meg e' harcznokokat; ámbár nagyobb részint fölötté barnák, még is deli férjfiak; a' négerék fekete színével, kik köztök vannak, különös ellentétben van az egyenruha színe. Hátam mögött csengetnek, 's karomat megfogják; vissza nézek, 's egy kis csinos szekérben ülő szerezcsenre esik tekintetem, kinek szekerét két juh voná; a' diszesen öltözött szerezcsennek széles ingfodrai, fehér inge és kék, sok gombú dolmánya volt, mellyet a' Portugalok nagyon szeretnek; és valóban illik is nekik (csinosabb dolmányok sehol sem láthatók, mint itt); barátságos mosolylyal rám tekint, kalapját előmbé tartja, 's még csak most látom, hogy lábai elszakadvák. — Agoa, Agoa! harsognak körültem, mint kárhozott szellemek jajjai, a' vízfordók; szavuk mély, búskomoly, 's homályos, mint az olajfák zöldje, mellyeknek árnyában a' forrás gyöngye fakad, mellyet pénzért árulnak, 's még is szép, csengő. Sokkal póriash a' halászhók 's baromfiárúsok hangja. Más részről ellenben egész csapat narancs, citrom, füge, rózsa 's más virágokkal terhelt öszvérek egész csendességben vonulnak az utszákon keresztül; áruiknak nincs szükségök ajánló kiáltásra. Minden ház kapuja előtt tehenet fejnek; számtalan tyúk, csibe, 's kutya vándorol az utszákon barátságos keverményben. Ha Londonban illy szabadon járkálnál, 5 percz alatt parányokra (atomus) tipranának; de attól Lissabonban ne félj. Az ökröszekér csi-

korgása, üvöltése, bőgése, mely előbb meg nem kenetik, míg szinte meg nem gyulad, fél órányira elhallatszík; így az öszvér csapatok kolompolása is; kocsik, két kerekű taligák nagyon lassan hajtanak. Ellenben itt többen lovagolnak, mint más városokban. Szinte egész város nyeregben ül; kényelmesen 's gond nélkül üget ott egy vastag ur, hóna alatt csomó irattal, 's kezében napernyővel egy kis számaron, mely félig nyírott, alul azonban borzas, mint többnyire minden számar 's öszvér. Azt állítják, hogy így inkább megengedik magukat nyergelni. Hova ügethet ama poczos ur? nyilván tisztviselő a' Praça do Commercióban, 's most hivatalába siet; míg ő a' hon javát munkálja, paripája azonban több kocsival, ló, öszvér, és számarral, melyek tulajdonosaikat ide hozták, a' boltozat alatt álland.

A' Rua d'auró-n menvén keresztül, mely Lissabonnak egyik legszebb helye, jobbra a' Sé felé kanyarodtam. Sé rövid nevezete a' de nossa senhora székesegyháznak, az ország fő templomának. Im, egy borzasztó vonal jó velem szembe; nem tudám, hogy a' Lomoeiro közelében vagyok, mely a' városnak 's tartománynak fő fogháza, 's hogy a' számos gonosztevők koronként katonai őrizet alatt sétálni mennek. Pokolbeli származéknak hinné az ember a' csapatot. Éjszaken fogalmunk sincs illy alakokról, illy vakmerőségekről. Lánczaik csörgése, tompa, vad ordításuk, kegyes adományért esedezésük olly jelenet, melynek emléke is irtózást gerjeszt a' lágyabb kebelben. — Hogy el ne hallgassam, mi az idegent Lissabon utzáin legkellemetlenebbül érdekli, a' sok kóborló kutyáról teszék említést, melyek minden szegleten futnak 's hevernek. Elede-lük néha a' legmocskosabb holmi, 's maguk is undorító ocsmány állatok. Ez természetesen nem emeli a' különben is tisztátlan utzák becsét: ámbár későbbi időkben e' tisztaságra már több figyelem fordittatik. Még néhány év előtt minden szemetet, 's mi több, holt állatokat is, utzára vettetve büszhödni imámmal nézének. E' rendetlenség az új kormány alatt elháríttatott, az utzák kitisztíttattak, mi valóban herkulesi munka lehetett; most kocsik járnak kolompolva, 's ez a' jel, hogy a' lakosok szemetjeiket hordják-le. Eleintén bajos volt a' Portugallokat ez ujításra szoktatni: most ellenben igen kedvelik.

Ha bár az említett adatok Lissabont kellemetlen oldalárul mutaták: tagadhatlan, hogy sajtáságos szépségekben is dúsz. Ezekhez számítható a' kimondhatlan élénk élet, olly sok nemzet tarka vegyülete. És lehet-e dicsőbb, nagyszerűbb valami; mint a' kereskedői térről, do Romulares 's Caes do Sodré-ról, a' száz meg száz hajóval lepett Tajóra kilátás. Kétkedem, hogy a' föld terén ennél meglepőbb

volna. A' tömérdek narancscsal, délszaki gyümölcscesel 's virágokkal tölt sátorok nyájas tekintetet adnak az utszáknak. Lissabon egy különös sajátságát veszté csak el, a' szerzeteseket, kiknek olly sok nemével találkozott még nem rég az idegen, 's most alig lát koronként egyet.

Mit éjszaki városokban utszai méltóságnak, utszai etiquettnak neveznek, itt ismeretlen, mennyire t. i. az alsóbb rendű utszai lakosokra következtetni lehet. Ezeknek mindegyike lakteremének nézi az utszát, mellyben olly kényelmesen kell élni, mint csak telhető. Igaz, hogy egy Portugalli kevesebb igényt is tart a' kényelemre, mint a' német vagy angol; egy háznak vagy falnak árnyéka, vánkosl használó darabkő, nap elleni ernyő, egy narancs vagy szikkadt hal, kívánatait kielégíti. Nem egyesén, családostul, nejeik 's gyermekeikkel, hevernek a' szökő kutak, templomok lépcsőin, kereskedőtér ivhajlásai 's minden kapu alatt. A' gyermekek 's némberek narancshajakkal hajgálják egymást, míg az öregek eleven szén fölött babot pörkölnék, mi a' földön legsoványabb eledel. Öt hat kutya mindig hever a' tűz körül, mellyek az ebéd maradványait sovárgva lesik. Hasonlitnak ezek az olasz lazzaronikhoz, 's éppen olly könnyen kielégíthetők, mint azok. 'S mi édesen alusznak e' Barqueirosok, Gallegok, e' vízholdók (agoateiros) !; arczaik szennyes kendőkkel fedvék, vagy ha szabadok, ártatlan gondnélküli mosoly mutatkozik rajtuk, mintha selyem vánkosokon nyugodnának. Majd mindig festőlegesen fekszenek, fejök hátra hajol, 's kezeik buzgalommal melljöken keresztbe vetvék. Ha délesten megy az ember Lissabon utszáin a' rév felé, ezreket lát illy csoportozatban.

Természetes, hogy olly városban, mellynek réve minden nemzet hajóival rakva, az utszai élet is különböző elemű, 's ez ismét közelebbi rokonságba hozza Europa miveltebb városaival Lissabont, melly különben az afrikai élet bélyegét nagyon kitünőleg viseli. A' tömérdek, jól öltözött éjszaki hajós legénységről, melly nem jár meztelen nyakkal 's lábakkal, mint a' Portugallok közül még azok is, kik a' királyi hajón szolgálnak, e' fénylő tiszta arczokrul, mellyeknek látására nem kérdjük kétkedve, valljon europai vagy afrikai-faj-e ? — az idegen tengeri tisztekrul, kik a' Romulares, kereskedési 's tengerészeti fegyvertár piaczn kavargnak egyszerű, de nagyon csinos öltönyeikben ; a' gőzösöken utazó urakrul 's némberekrul első tekintettel látni, hogy idegenek. Ez a' Tajo környékét élénkebbé teszi, mint a' többi utszák. Nem akarom ezzel állítani, hogy a' Portugalloknak nem volnának csinos öltözetű tengeri tisztjeik, hajós legénységek 's más szabályozott csapatjaik: sőt azt mondom, hogy csak a' némileg tehetős belföldi is szabályosan, mi

több, csinosan öltözik. A' városi őrseg, nemzeti lovas 's gyalog őrseg szabályos egyenruhában, csinnal 's czélirányosan öltözik, 's nem mondok állításommal sokat, bár annak láttassék, hogy e' seregek még Berlinben 's Pétervárat is tetszést nyernének. A' portugál férjfi többnyire jeles idomú, nem magas colosszali termet, 's többnyire barna, szinte fekete bőrű, de jó növésű, hajlékony, heves, élet-erőt kifejező 's kellemes vonású. E' részben felülmúlja a' nőnemet. A' belföldi tengeri tisztek egyenruhája sokban hasonló az angolokéhoz; csak hogy jobb anyagú 's testre feszülőbb. Jelesb valami nem igen látható, mint e' nyulánk ifjak kék, szűk pantalon 's hasonló színű, sok gombbal diszitett, dolmánkájokban, mellynek keskeny gallérán arannyal himzett horgony tündöklök; csipőjökön kis kurta, gyilok alakú, kések függnek, többnyire gazdag hüvelyben ércz lánczrul. Így járkálnak e' fiatal harczosok a' városban, de azon katonai bátorság 's méltóság nélkül, mi az éjszaki székes városokban 's őrsegheknél annyira honos. Már ez francia országban is alig található, bár mint tiszteltetik is a' katona. Angol országbul száműzetett, 's Portugalliában sincs tanyája.

Europának többnyire minden fő városában a' társasági különféle osztályok a' városnak külön részét választák lakul. Így lön a' Faubourg St. Germain Parisban, 's a' Westende Londonban, fő uraságok laka; mig a' kereskedőség Chaussée d' Antin-t, és City-t választá: a' kézművesek ellenben más negyedekre vonultak. Lissabonban nem így: itt minden össze vissza van: a' fő urak palotái szét szórva, némelyek a' városban, mások ismét annak kül-végein, hegyeken 's völgyekben építvék, olly távol egymástól, hogy lehetlen ugyan azon egy napon több látogatást az itt lakó uraságoknál elvégezni; mert az egyiktől másikhöz menetel valóságos kis utazás, egy nagyobbnak minden kalandjával és veszélyeivel telve. Néha olly utakon kell haladni, mellyeknek megmászására vontató marhára van szükség; lefelé pedig örömelebb gyalog megy az utazó, mint nyakát koczkáztassa, vagy az elfáradt öszvérek dőlnek-ki; ilyenkor a' kocsis egy vas ruddal, mellyet az utazó bámulására annak ülése alul von elő, a' kocsit megállítja, 's az öszvéreknek füvet vet eledül, vagy ha kovácsműhely előtt mennek-el, a' kocsisnak eszébe jut, hogy szekeren ez vagy amaz igazítani való van, vagy öszvére megpatkolandó, minek árát a' fő ur, kit visz, örömmel megadja, csak tovább haladhasson. Ekkor kifog, 's az igazítandókat megcsináltatja, és patkoltat; pattogjon bár a' fő ur tetszése szerint. A' lisaboni diplomaticai testület meglátogatása egyike a' legfárasztóbb munkáknak. Mértföldnyire laknak a' követek egymástul, 's az egészelebb levegő és szép kilátás végett többnyire halmokon. Igaz,

ha tetőre jutott a' látogató, 's czélnál van, a' kilátás olly bájló, hogy az út fáradoalmait feledékenység leplébe burkolja.

(Vége következik.)

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — Kassán mart. 31-kén örök valóságra költözött által m. Enyiczkei és Széplaki báró Mesko Jakab ur, több ts ns megyei főúrnok, és így benne a' Mesko bárók nemzetsége férfi ágon kihalt. Hideg tetemei apr. 3-kán igen pompás szertartással mintegy 5 ezer ember kíséretében vitettek Kassáról az enyiczkei család sirboltjába. — Kesergik elhunytát özvegye, m. Fái gróf Fá y asszonyság, és leányai Irene 's Zoraide.

K. K. L.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Pesten apr. 14-kén hunyt-el hosszas sorvasztó betegségből élete 69-dik évében honi legjelesebb és szorgalmasabb rézmetszőinknek egyike idősb Karacs Ferencz ur. Hült tetemei 15-kén vitettek örök nyugalomra a' Ferencz városi temetőbe. — Siratják halálát: hitese Takács Éva asszonyság, 's gyermekei Ferencz, Árpád, Maria, Theréz, Zsófia, és Rozália. — A' boldognlt ur fáradhatlan munkásságának köszönjük legesínosabb magyar földképeinknek, jelesen pedig magyar atlasunknak létesülését több más egyéb írásbeli példányokon kívül, melyeket az írás különféle ne-meiben magukat gyakorlani kívánók számára több ízben készített. Elhunytát nemzeti művészetünkre nézve a' legsúlyosabb veszteségek egyikének tekinthetjük.

Megtiszteltetés. Szép 's dicső szeretetnli, 's becsültetni embertársaink által: — de még szebb 's erényesebb az érdemest szeretetre méltatni, megismert jeles emberi 's polgári tulajdonokat kiemelni, 's napfényre tüntetni. — E' kettőt valósulni tapasztaltuk ma nem kis örömeinkre, — midőn fő tisztelendő Mericzay Antal székes kanonok urat, 's alsó városi plebanusunkat, tettes Csongrád vármegye holdmező vásárhely városából — hol ő ezelőtt hét éven felül köz elégülésre lelkészkedett, városunkba 's körünkbe egy pár hónap előtt ohajtólag visszajutottat, Csongrád megyei különféle rangú 's valóságú jó barátjai — hozzá intézett levelökbe írásba foglalt nyilatkozásuk mellett küldöttségük által egy ezüstből művészileg készítettett, belől megaranyozott, 's bemetszett emlék szavakkal diszesített nagy becsű serleggel, vagy is billikomnal megajándékozni 's tisztelni kegyeskedtek. — Ritka illy tiszta 's valódi érzeteből eredett megtiszteltetés, melyben fön tisztelt kedveltünk, halás 's öröm-könyek közt azt elfogadván, részesült: — de még ritkébbak azon magas érzelmek, melyekkel tömvék az érintett levél sorai. — Mi ezeket — általunk résztvevőleg 's örömosztólag fogadottakat, és velünk szívesseggel közlöttek mindenki vel tudatni vágyván ide igtatjuk: — „Fő tisztelendő kanonok ur!”

Baráti szív ha nem hül,

Távul 's határ semmisül:

„E' szavakat vésettük emlék-serlegünkre, nem mintha szíveink meghülhetésétől tartanánk, hanem mivel mélyen érezzük, hogy buzgó tiszteletünk 's forró szeretetünket semmi hely vagy idő változása meg nem rendítheti. —

Kevés, a' mit sokért áldozunk, — mert kevés, és csekély, mivel a' tisztelet 's barátság oltárához járulunk engedtetik: — de sok és nagy, a' mi fő tisztelendő kanonok urhoz örök hálás vonzódásunkat nekünk kedves kötelességgé alkotja. — Fő tisztelendő kanonok urnak szelidsége, nyájassága, emberi 's baráti legjelesebb részvéte boldogítja számos évek lefolytával szűkebb házi összes polgári létünkől valamennyire különböztetett körünket; — azonban még sokkal hathatósabban szerencsésítettek mind ezek minket, midőn fő tisztelendő kanonok urat a' nagy társasághoz való érdekes állásának ritka erénnyel, csüggedés nélkül megfelelni tartozó elismeréssel szemléltük — a' legbövebb mértékben kielégített barátság öröme sem bátorkodván vetélkedni azon minden rendű, külön szerkezetű 's vallású sok ezerekre egyiránt árasztott jótéviséggel, melylyel fő tisztelendő kanonok ur kivált lelkipásztori meghívataa teljesítésében tiszta 's buzgó ajtatossággal, minden téveledéstől mentt papi szellemmel, előjárói mértékletességgel az egyenes egybeköttetésen kívül levőkkel kívánatos egyetértés virágzását, felebaráti köz szeretetet, botránkozás el-mellőzését, szóval testi, lelki, 's társasági nyugalmat szülő oly böles, mint keresztény bánás és visélet módjával mindenkit színlés nélkül magáévé tenni értette.

Tekintsen fő tisztelendő kanonok ur változhatlan érzeményeink kisedzálogára gyakran oly szíves meggyőződéssel, hogy a' Csongrád megyeiek semmit inkább nem kívánnának, mint azt, leghosszabb 's legboldogabb élete fen-tartását létezhetőnek ohajtott eszközével csordultig töltöni; maradván Hold-mező vásárhelyen november 7-kén 1837. Fő tisztelendő kanonok urnak hú tisztelői. — Következik hosszú sora az aláírott Csongrád megyeieknek.

Ezek bizonyosságul 's tanúságul szolgálhatnak akármelly egyházi személy-nek, miként állhat egy lelkipásztor, mint hú polgár 's jó emberbarát, ön maga és sorsosa diszére maga hivatásában, 's rendeltetési helyzetében a' neki ki-tűzött czelt szerencsésen kiviva, 's a' körülötti szíveket — mi egy halandó-nak legfőbb dicsősége lehet — magaviselete által diadalmasan ön részére meghódítva.

KÜLÖNFÉLE.

Katholikusok és n. c. Görögök húsvétjának napjai 1860-ig.

1838.	Katholikusoké	apr.	15.	Görögöké együtt	apr.	15
						3
1839.	—	—	mart.	31.	— 7 nappal később	apr. 7
						mart. 26
1840.	—	—	apr.	19.	— — —	apr. 26
						14
1841.	—	—	—	11.	— — együtt	apr. 11
						mart. 30
1842.	—	—	mart.	27.	35 nappal később	máj. 1
						apr. 19
1843.	—	—	apr.	16.	7 nappal később	apr. 23
						11
1844.	—	—	apr.	7.	— — — együtt	apr. 7
						mart. 26
1845.	—	—	mart.	23.	35 nappal később	apr. 27
						15

1846.	—	—	apr.	12.	7 nappal később	apr. 19	7
1847.	—	—	apr.	4.	—	—	együtt apr. 4 mart. 23
1848.	—	—	apr.	23.	—	—	együtt apr. 23 11
1849.	—	—	apr.	8.	7 nappal később	apr. 15	3
1850.	—	—	mart.	31.	35 nappal később	maj. 5	apr. 23
1851.	—	—	apr.	20.	—	—	együtt apr. 20 8
1852.	—	—	apr.	11.	—	—	együtt apr. 11 mart. 36
1853.	—	—	mart.	27.	35 nappal később	maj. 1	apr. 19
1854.	—	—	apr.	16.	7 nappal később	apr. 23	11
1855.	—	—	apr.	8.	—	—	együtt apr. 8 mart. 27
1856.	—	—	mart.	23.	35 nappal később	apr. 27	15
1857.	—	—	apr.	12.	7 nappal később	apr. 19	7
1858.	—	—	apr.	4.	—	—	együtt apr. 4 mart. 23
1859.	—	—	apr.	24.	—	—	együtt apr. 24 12
1860.	—	—	apr.	8.	7 nappal később	apr. 15	3

Csererejtvény.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Majd felvidit majd szomorít
 Enyelgő vagy lágy hangja,
 6. 7. 3. 4. Ki utána mohón kapkod,
 Gyakran sirba taszítja.
 4. 7. 6. 7. Zászlós urak 's dusak voltak
 A' villongó űs korban,
 2. 6. 4. 5. 3. 7. Ha mesterkéz játszik rajta,
 Lelket ráz a' gonoszban.

G. PAULINA.

Püspök - Ladányról.

Előbbi rejtvény: Bihari.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner - Károlyi, uri utza 612.